

- 1784 — Hrisovul lui Mihai Suțu Voievod ;
- 7217 — Copia hrisovului lui Constantin Basarab Voievod în privința mănăstirii Slobozia lui Ianache ;
- 1787 — Socoteala mănăstirii Aron Vodă din Moldova ;
- 1799 — Un pitac către mitropolitul țării relativ la moșiile mănăstirilor etc. ;
- 1822 — Petiția boierilor către domn în contra grecilor (concept) ;
- 7234—1726 octombrie 20 — Hrisovul lui Nicolae Alexandru Voievod către Mitropolia țării ca să-și stăpânească moșia Sloiceni, sub nr. 28 ;
- 1702 februarie — Carte patriarhicească scrisă în limba greacă, sub nr. 14 ;
- 7250 ianuarie — Hrisovul lui Mihai Racoviță Voievod prezentînd regulile pentru călugări, biserici etc., sub nr. 69 ;
- 1799 decembrie — Hrisovul lui Alexandru Constantin Moruz Voievod în privința mănăstirilor închinat, scris jumătate românește și jumătate grecește, sub nr. 16 ;
- 1800 februarie — Carte patriarhicească în limba greacă, sub nr. 71 ;
- 1813 martie 4 — Hrisovul lui Ion George Caragea Voievod prin care întărește dispozițiunile cuprinse în hrisovul lui Alex. Moruz Voievod din 1799, decembrie, scrisă jumătate în grecește și jumătate românește, sub nr. 5 ;
- 1831 — Dosarul sub nr. 2451 al Comisiunii mănăstirești ;
- 1831 — Dosarul sub nr. 2456 pentru banii ce urmează să dea țara mănăstirilor zise închinat conf. Regulamentului ;
- 1831 — Cap. VIII din Regulamentul organic, jumătate franțuzește și jumătate românește, sub nr. 9.

Pentru care s-a încheiat prezentul proces-verbal în prezența noastră, subscriindu-se de primire și de domnul Grigore N. Manu în a căreia răspundere s-au încredințat actele.

D. Cariagdi

Grigore N. Manu

Cezar Bolliac

Arh. St. București, fond D.G.A.S., dosar 320/1945, f. 115—116.

Din corespondența lui Gheorghe Teodorescu Kirileanu cu Constantin Meissner (II)*

5

(1902) Gh. T. Kirileanu își exprimă, față de Constantin Meissner, admirația pentru opera eminesciană, recunoștința profundă pentru ajutorul pe care Meissner l-a acordat tuturor învățătorilor, informîndu-l printre altele asupra unui articol al său respins de ziarul „Epoca“ în care a prezentat adevărata situație a țărânului român.

Scumpul și mult iubitul meu părinte,

Inriurirea lui Eminescu asupra-mi n-a fost deloc deprimantă, precum sînteti plecat a crede ci, dimpotrivă, dînsul a stîrnit și întărit numai părțile bune ale firii mele : iubirea țărânului, patriotismul, iubirea limbii și a trecutului nostru. Căci acei ce cunosc pe Eminescu numai din poeziile lui sînt în primejdie a-l privi sub o lumină falsă. Pesimismul și indiferența lui filosofică din *puține* poezii, necredința religioasă din alte poezii nu se văd deloc în proza lui Eminescu. Mai rar luptător ca el în direcțiile de mai sus și luptătorii numai indiferenți nu sînt.

* Presentare, transcriere și note de Ioana Burlacu. Presentarea și prima parte a corespondenței au fost publicate în „Revista Arhivelor“ vol. XLIV, anul LIX (1982), nr. 4, p. 406—412.

Pesimist nu sint, ci numai neincrezător în sănătatea mea și asta cu drept cuvînt, căci sufăr și suferința numai eu mi-o știu. Și în această privință mi-a venit în ajutor bătrînescul fatalism al țaranului pe care de la fița mamei l-oi fi supt: *așa a fost să fie*. De aci indiferența mea dătătoare de multă liniște sufletească. De aci îndoita-mi fire: și luptătoare după firea sănătoasă de la început și lăsătoare după firea îmbolnăvită. Însă tocmai lupta asta între aceste două extreme mă împiedică pesemne de la pierdere și ramolire, tocmai asta îmi întărește conștiința...

Însă ce-a fi să fie în firea mea e scris și deci la ce mi-aș mai bate capul !...

Adevărat, cînd mă gîndesc cum veți fi ticluind la tablouri și paratablouri și mai ales cînd vă văd liniind, credeți-mă că-mi pare rău că nu vă mai pot fi secretar. Unde mai puneți plăcerea de a-mi face în voie mendrele cu toate obrăznicile mele. Mie însă îmi pare bine că ați fost pomăzuit cu această nouă prezenție, îmi pare bine pentru norocul învățătorilor de a fi cumsecade controlați și-mi mai pare bine și de recunoașterea înaltelor dv. merite.

Oare se cuvine să-i scriu ceva d-lui Negulescu? După venirea-mi din București i-am scris și i-am împărțit cîntea de care m-am bucurat. Nu mi-a răspuns. Știu că e greu la vizite și scrisori și mă tem să nu-l plictisesc. Ce ziceți? Rezultatul demersurilor d-sale îl aștept în toată liniștea și seninătatea, precum v-am spus.

„Tribuna conservatoare“ nici nu-mi place, nici nu-mi displace deoarece nu mi s-a trimis, cunoscută fiind atențiunea și îngrijirea conducătorilor față de membrii cei mai credincioși. Am trimis un articol în „Epoca“ și n-au binevoit a-l publica. *Era vorba de părerea ce-o au țaranii în privința făgăduielii ce s-a făcut veteranilor că vor fi împroprietăriți, făgăduială neținută. Vorbele țaranilor (reproduse întocmai) nu le miroasă bine, pesemne. Vor să ajungă a simți bota țărănească* (ș.a.).

De veți primi o piesă școlară intitulată „Bine-i să știe omul carte“, vă rog din toată inima s-o citiți. N-o să vă pară rău, căci e cea mai cuminte, mai potrivită și mai bine scrisă dintre piesele școlare.

Arățați vă rog onoratei d-ne Meissner respectuoase sărutări de mină și urări de sănătate, iar pe dl. Juju și pe dv. vă sărut cu adîncă dragoste, devotament și recunoștință.

Ghiță fatalistul

P. S. De Paști elevul meu, după dorința tată-soi, n-are decît 8 zile de vacanță, de care vreau să mă folosesc ducîndu-mă la Broșteni să văd ce-au făcut tovarășii mei de muncă¹. Aș dori să mă răpăd măcar pe o zi la Iași cînd m-oi întoarce de acasă, dar nu știu dacă mi-a îngădui scurtul timp de care dispun.

Arh. St. București, fond C. și E. Meissner, VI/35, f. 68, orig.

6

(1903) Gh. T. Kirileanu îi comunică lui Constantin Meissner planurile sale de viitor, rămîinerea la Grumăzești pentru încă un an, terminarea monografiei sale despre moșia Broșteni cu care va candida la concursul inițiat de Academia Română pentru cea mai bună monografie, strîngerea informației necesare pentru elaborarea unei monografii despre uneltele românești.

Mult iubitul meu părinte,

U, iu, iu! și bine-mi pare, că mi-i fina fată mare... așa chiuie-n joc nunul cel mare după noaptea de nuntă dacă din spusele finului se vede că este cuvînt întru aceasta ... U, iu, iu! bogdaproste, am strigat și eu cînd v-am citit prețioasele

¹ În acest timp Gh. T. Kirileanu strînge material documentar pentru monografia comunei Broșteni pe care îl va valorifica mai tîrziu în două lucrări: „*Bisericele din comuna Broșteni și schitul Rarău* (în colaborare cu M. Lupescu), București, 1906 și *Descrierea moșiei regale Broșteni, județul Suceava* (în colaborare cu A. Popovici), București, 1906.

rinduri primite ieri. Căci vă spun drept că am nevoie încă de un an de Grumăzești ca să mă pregătesc pentru vreun rost în lume cu rezerve materiale, intelectuale și morale. Un an era prea puțin ca să-mi vin în fire. Pe lângă asta nu mă văd pus în penibila situație de a nu mă ținea de angajamentul luat față de părințele elevului meu.

De altfel, răsfoind mai zilele trecute niște ani din Buletinul Societății Geografice, mai cetind și-n Monitor darea de seamă anuală a acestei societăți, am văzut sărăcia veniturilor ei (s-a spetit cu scoaterea marelui dicționar geografic) și-am prevăzut nereușita planului d-lui Negulescu.

Dar cum ziceți dv. de la monografie atîrnă multe — asta o văd și eu prea bine. Dacă aș reuși să fac o lucrare bună poate că mi-ar fi înlesnită apropierea de-o lucrare considerabilă, a căreia nevoie mi-a sărit în ochi adunînd material pentru monografie : o *culegere a uneltelor românilor* cu descrierea tuturor meșteșugurilor lor. Căci nu ne cunoaștem deloc neamul în această privință. Cehii au o revistă celebră în care sînt descrise și fotografiate pînă și felurile sisteme de clampe de la ușile țărănești ! Iară noi n-avem descrisă cumsecade facerea brînzei și-a sumanilor da' decum alte celea. Ba poate că în muzeul etnografic românesc ce aud că s-ar fi înființat (sau ar fi a se înființa) va fi nevoie de expunerea tuturor uneltelor românilor. Dar în sfîrșit despre asta vom mai vorbi în iunie cînd oi veni la Iași. Acuma bine că sînt liniștit că rămîn încă un an aicea.

Am citit în „Evenimentul“ de asară toată lista celor șterși. I-un adevărat scandal întrebuițarea unor astfel de mijloace lăturalnice și șolticărești. Porci de cine și altă nimică.

Ba eu nu mă tăvălesc deloc de ris de candidatura dv. ci mă bucur și dau și din coadă văzînd că cei vrednici sînt puși înainte, măcar pe ici-colea. Eu v-am fost telegrafiat pentru că Greceanu, rugînd pe dl. Caradja (cumnatu-so) să vie la noi la Iași, se hotărîse să se ducă și atunci aș fi avut prilej să viu și eu. S-a întîmplat însă că tocmai acum a răcit și n-a mai putut să plece.

Urez din inimă multă sănătate și voie bună onoratei d-ne Meissner, vă sărut cu adîncă dragoste și devotament pe dv. și pe dl. Juju și-n așteptarea fierbinte a trecerii acestor săptămîni ce despart revederea mă iscălesc.

Ghiță Rătăcilă

Uitasem, comisia însărcinată de Academie cu cercetarea monografiei e alcătuită din d-nii Calinderu, Poni și Aurelian. Mă așteptam la Xenopol. Ce-a da tîrgul și norocul !

Arh. St. București, fond C. și E. Meissner, VI 35, f. 66, orig.

7

{1903} Gh. T. Kirileanu îi scrie lui Constantin Meissner despre articolele sale destinate „Calendarului gospodarilor săteni“ și face cîteva aprecieri asupra revistei „Convorbiri literare“.

Scumpul meu părinte,

Vă mulțumesc pentru „Convorbirile literare“.

În ziua de Duminica Tomii am sosit cu bine la Grumăzești pe o vreme strașnic de frumoasă care n-a conținut nici acum ci, prin frumuseța-i, mă îmboldește mereu la treabă. Acum ticluiesc cîteva articolașe pentru anul II al „Calendarului gospodarilor săteni“ ce va ieși de supt tipar prin septembrie sau octombrie. Vreau să-l scoatem mai curînd de teama concurenților ce se ivesc pe la Sfetea și pe la alte librării, după ce au văzut trecerea de care s-a bucurat anul I al Calendarului acestuia. Și rîd eu singur scriînd articolele ; căci văd cum își dă omul în teapă mai curînd sau mai tîrziu. În adevăr eu sînt *popa* calendarului (nu vorbesc figurat...) și, slujindu-mă de-o minunată carte a Mitropolitului Iacob din 1757, Sinopsis, adică adunare de multe învățăături, îi trag cu învățăături religioase. Ba și doctor mamoș am ajuns ! Scriînd „Întăia învățătură pentru femeile îngreunate“ după o cîrticică tare bună a doftorului Neculai Chiriacopol din 1827. Ce să-i faci ? dacă avem azi atîția doftori care nu vor să se apropie de popor cu inima și cu limba. Am tradus 2 istorioare din Tolstoi ; una : „Cine-a iscodit rachiul“, alta „D(umne)zeu și diavolul sau stăpînirea plăcerilor celor răle sufletești“.

În sfârșit primblările-mi de dimineață pîn' la ceasul de ceai și ciripitul ciocirliilor mă îndeamnă să ciripesc și eu *cum am învățat eu carte în Holda, Broșteni, Folticeni, Piatra și Iași*. Să vedem n-a ieși ceva... Tare m-aș bucura, de-ar fi cît de puțin interesant, căci atunci aș trage luarea aminte asupra păturii țărănești. Doamne-ajută !

Conferința lui Pangrati din „Convorbirile“ ce mi-ați trimis este strașnic de instructivă mai cu samă cînd e vorba de enorma disproporție între sumele prevăzute la Universitatea din București și cele prevăzute la Universitatea din Iași.

Raportul lui Bogdan asupra cărților din Găvănescu e tare chipărat și cu bună samă și chiperiu! polemistului Găvănescu se va iuți. Aștept dar cu nerăbdare numărul de la 15 april al „Culturii române“.

Mai alaltăieri d-na Caradja cea bătrînă, numai ce-o văd venind la mine, după ce-au plecat copiii, și strîngîndu-mi mîna cu mulțumiri. Ce era ? Dl. Caradja îi spusese că rămîn și pe anul viitor !

Arătați, vă rog, onor d-nei Meissner respectuoasele mele sărutări de mină, iar dl. Juju și dv. primiți devotate și recunoscătoare sărutări.

Ghiță,

Arh. St. Buc., fond C. și E. Meissner, VI/35, f. 233, orig.

8

1904 ianuarie 14, Grumăzești. Gh.T. Kirileanu îi descrie lui Constantin Meissner recenta călătorie făcută la București care i-a prilejuit reîntîlnirea cu Titu Maiorescu și Nicolae Iorga.

Grumăzești, 1904 ian. 14

Scumpul meu părinte,

De-abia alaltăsară m-am întors în Grumăzești, după o ședere de 6 zile în capitală. Am fost pe la dl. Maiorescu care m-a primit cu aceeași bunăvoință ca și în anul trecut, mai erau la d-sa d-nii I. A. Rădulescu-Pogoneanu și Evolveanu. Cunoștința d-lui Rădulescu m-a bucurat, mai întii pentru că doream să-l cunosc, după aceea pentru că-i un om foarte simpatic. Ca să ne cunoaștem mai bine ne-am mai văzut și după aceea. Dl. Maiorescu m-a întrebat asupra lucrărilor mele și m-a ispittit și asupra dorințelor mele viitoare, lucru asupra căruia neștiind nimic, nici nu i-am putut spune ceva. La plecarea mi-a spus să-i scriu în orice împrejurare. Am fost și pe la dl. Basset¹ care, de asemenea, mi-a spus că mă pot buzi oricînd pe sprijinul d-sale. Însă eu sînt o dihanie așa de ciudată încît cu greu pot vedea de ce-aș fi bun, adică la ce-aș lucra cu spor, dar și cu toată inima.

Am fost și pe la d-na dr. Marta Reiner și am fost și la masă la dîșii. În adevăr d-na Marta era cam mîhnită și-a zis că ochii care nu se văd se uită. Eu v-am scuzat în tot chipul. Vă trimite multe sărutări de mină pentru m-me Meissner și salutări pentru dv. și dl. Juju.

Am fost și pe la dl. dr. Antipa, de la care m-am folosit cu bune sfaturi în privința monografiei mele.

Iar împreună cu Stoleriu (care venise la București spre a vizita Institutul Otetelesanu și a ochi vreo fată) am fost la dl. Iorga spre a căpăta ceva provizii de entuziasm. Și-n adevăr nu ne-am înșelat în așteptări. Știți că a scos acum de curînd de sub tipar o carte plină de avînt și de putere : „Drumuri și orașe în România“. E cu mult mai presus de „România pitorească“ a lui Vlahuță. Și ne-a expus planul lucrării următoare : satele din România, pentru care va călători cele 3 luni din vacanța viitoare.

Făcui în sfârșit cunoștința cu toți ciracii lui Iorga, scriitori la „Sămănătorul“, „sămănătorii“ cum îi numesc cei de pe acolo : poetul Iosif, criticul Chendi, nuvelistul Bandu, istoricul Lăpădatu și filologul Părvan. Îndeosebi Chendi, cu care mă cam ciondănisem prin „Sezătoarea“ pentru editarea greșită a lui Creangă, s-a arătat foarte amabil. La plecarea m-au petrecut la gară și-au închinat un pahar pentru „noul sămănător“ care-aș fi eu !

Într-un cuvînt, bine-am făcut că m-am dus în anul acesta la București : mai cunosc pe unii și pe alții și mai văd și eu cum e lumea.

¹ Louis Basset, secretarul regelui Carol I.

Aici m-au primit toți cu brațele deschise și cu deosebire copiii. Și de-acuma pe treabă ticnită, băiete !

Vă mulțumesc pentru scrisoarea către Girboviceanu.

M-am bucurat de intrarea d-lui Poni în acțiune. Căci uitați-vă ce-l mai așteaptă pe corpul dascălesc : dacă trece proiectul de reformă comunală a lui Lascăr, vom avea notari cu peste 4 clase gimnaziale dar fără studii universitare, plătiți cu 120, 160 și 200 lei, pe cînd bieții învățători vor rămîne tot la 76 lei ai lor. Ar trebui relevat și punctul acesta prin „Tribuna conservatoare“.

Respectuoase sărutări de mîină onor d-nei Meissner iar dv. și d-lui Juiu căldurosase sărutări de la adînc devotatul și recunoscătorul.

Ghiță din Holda,

Arh. St. București, fond C. și E. Meissner, VI/35, f. 73—74, orig.

9

1904 mai 3, *Grumăzești*. Gh. T. Kirileanu îi comunică lui Constantin Meissner intenția sa de a candida la concursul de inspector comunal din plasa Broșteni.

Grumăzești, 1904 mai 3

Scumpul meu părinte,

Primind alaltăieri, sîmbătă 1 mai, o scrisoare de la un prieten din Folticeni, în care-mi spunea că subprefectul din Broșteni a fost mutat la plasa Dorna (din nou creată) iar plasa Broșteni a rămas vacantă pînă la numirea noilor inspectori comunali licențiați, mi-am luat inima-n dinți și ieri dimineață la ora 4 plecai la Folticeni, ca să mă prezint la prefectul de Suceava, Gh. Ghițescu și să-l întreb dacă aş putea spera în binevoitoarea-i recomandare pentru postul din Broșteni. Mi-a spus că are informații excelente despre mine, dar că administrația din plasa Broșteni mergînd tare bine (aici sau e un șiretlic la mijloc sau o regretabilă orbire), el ar avea nevoie de serviciile (mele) într-o plasă mai grea. I-am răspuns că lucrînd de mai multă vreme la monografia com(unei) Broșteni și învățătorii nepuțindu-mi da ajutorul trebuitor am eu nevoie să stau la fața locului. După aceea mi-a pus în vedere 2 puncte : a) țaranul e rău și leneș și pe nedrept îl plîngem pe toate cărările și pe toate locurile. Se înțelege că mi-am păzit gîndurile și am tăcut. Căci puteam să-i răspund tare bine că proprietarii mari sînt și mai leneși și încă mai vinovați, căci cu bună știință își lasă moșiile și nu se silesc a le îmbunătăți în chip mai modern etc. b) nu-i mulțumit de faptul că se dă atîta importanță învățătorilor printre care mulți au gîrgăuni socialiști. Am tăcut și-aici și-am observat că el nu știe că-s junimist, ci mai degrabă i-ar veni a crede că-s în apele socialiste.

Sfîrșitul a fost că mi-a promis recomandarea în urma concursului¹. Mi se pare c-am făcut bine neocolind pe viitorul meu șef de serviciu. Dar am scris și d-lui Basset rugîndu-l să-mi acorde sprijinul lui. Dacă voi avea și sprijinul d-lui Cantacuzino, precum îmi scrieți, atunci sînt bune speranțe că voi putea reuși a mă duce din nou la Broșteni.

Acuma m-am înfundat în legi și regulamente și sînt slava domnului puzderie de multe, iar timpul e tare scurt : numai 10 zile, căci la 14 mai se începe concursul. De cădere nu mă tem, dar aş vrea să nu mă leie înainte mucoșii ieșiți de curînd de pe băncile universităților.

Stoleriu săracu' e-n mare încurcătură. Și trebuie să aveți în vedere că-i la o răscruce a cărărilor vieții și că, fiind un băiet de valoare, un doritor de luptă pentru ai săi, ar vrea s-aleagă cit mai bine. Eu îmi pun mari speranțe de scriitor popular în Stoleriu.

Tot e ceva că măria sa Panu și-a aruncat ochii asupra slovelor incertului. Pregătirea concursului mă oprește de a-i da în vileag năzdrăvăniile asupra lui

¹ Reușind la concurs, Kirileanu va lucra ca inspector comunal la Broșteni pînă la 1 aprilie 1905, cînd este trecut în disponibilitate.

Eminescu. Căci i-a falsificat versuri întregi numai să-și bată joc de Eminescu și să-l facă absurd! Doar nu degeabă-i apărătorul fraudelor. Dar i-a veni vremea.

Respectuoase sărutări de mină onor d-nei Meissner iar pe dv. și dl. Juju vă sărut cu adîncă dragoste și devotament.

Ghiță

N-am primit „Tribuna conservatoare” nr. 42 din 21 aprilie trecut. Vă rog să mi-o trimeată.

Arh. St. București, fond C. și E. Meissner, VI/35, f. 90, orig.

10

1905 octombrie 28/10 (noiembrie), București. Gh. T. Kirileanu scrie lui Constantin Meissner despre noul său post de la cancelaria regală și despre atitudinea binevoitoare a lui Titu Maiorescu față de el.

Scumpul meu părinte,

Să vă împărtășesc ceva știri despre mine. Mi s-a hotărît zilele acestea salariul¹: va fi 175 lei lunar. Ca ocupație am tot alcătuit regulamentul orfelinatului² și mici corespondențe. Ieri s-a prezentat dl. Basset d-lui mareșal general Priboianu, recomandîndu-mă cu cuvinte măgulitoare și că voi fi la cancelaria palatului pînă mă voi întoarce iar la Broșteni spre a lucra pe ogorul domenal. Ș-atîta.

Dl. Maiorescu m-a poftit mai alaltăseară la d-sa la masă. Mai erau poftiți d-nii: Duiliu Zamfirescu, Onciul, Pangrati, dl. și d-na Florescu (fostul secretar g(ene)ral la externe), dl. inginer Berendeni cu soră-sa, d-na Blanc, Stavri Predescu și Octavian Goga, noul poet al Ardealului. Înainte de masă s-a vorbit despre scrisoarea lui Beșteleiu iar după masă dl. Maiorescu a făcut o privire asupra poeziilor lui Octavian Goga cetînd pe cele ce-l caracterizează supt aceste 3 puncte de vedere: 1. tinerețea ștregărească, 2. zugrăvirea tipului de lăutar țărănesc, 3. tratarea chestiei țărănești din Ardeal.

Pe urmă s-a vorbit multe de toate: dl. Pangrati a vorbit cu multă dragoste de articolele dv. din „Epoca”. De la sine se înțelege că eu le-am gustat mult și aș face obrăznicia a spera că ele nu vor conțeni.

Dl. Maiorescu a binevoit a mă pofti să mai viu pe la d-sa duminica dimineața.

Negrei a fost mutat din București și de la Ministerul de Război la Focșani, mi se pare din pricină că dădea referate neconvenabile unora și altora în chestia tunurilor comandate la Krupp.

Aș dori să am știri ceva mai amănunțite despre iubita dv. familie și vă rog arătați doamnelor Meissner respectele și devotamentul meu, iar pe dl. Juju și pe dv. vă sărut cu adîncă dragoste și recunoștință.

Ghiță

Buc. 1905 oct. 28/10 (noiembrie)

Arh. St. București, fond C. și E. Meissner, VI/35, f. 131, orig.

(VA URMA)

¹ În toamna anului 1905 Louis Basset, știind că Kirileanu adunase material pentru alcătuirea monografiei moșiei Broșteni, îl cheamă la București, însărcinîndu-l cu pregătirea și publicarea monografiilor moșiilor regale în vederea expoziției jubiliare din 1906. Este oprit în serviciul Casei Regale, răspunzînd de corespondență.

² Orfelinatul agricol Zorleni.